

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0421U100287

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 12-02-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іваненко Олександра Миколаївна

2. Ivanenko Oleksandra Mykolaivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 03.00.21

Назва наукової спеціальності: Мікологія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 08-02-2021

Спеціальність за освітою: Ботаніка

Місце роботи здобувача: Державна установа "Інститут еволюційної екології НАН України"

Код за ЄДРПОУ: 33593908

Місцезнаходження: вул. акад. Лебедева, 37, м. Київ, Київська обл., 03143, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.211.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут ботаніки імені М. Г. Холодного Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417199

Місцезнаходження: вул. Терещенківська, буд. 2, м. Київ, Київська обл., 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут ботаніки імені М. Г. Холодного Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417199

Місцезнаходження: вул. Терещенківська, буд. 2, м. Київ, Київська обл., 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 34.29.15

Тема дисертації:

1. Афілофороїдні гриби Київського плато
2. Aphylophoroid fungi of Kyiv Plato

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена дослідженню афілофороїдних грибів Київського плато. Висвітлює їх видову, таксономічну та еколого-трофічну структури, а також невідомий раніше розподіл цих грибів за різними типами біотопів району дослідження. Виявлено 221 вид афілофороїдних грибів з 118 родів, 40 родин, 11 порядків класу Agaricomycetes (Basidiomycota). Вперше для регіону зазначаються 72 види. Новими для Правобережного Лісостепу України виявилися 52 види. Вперше для Правобережжя України відмічено розвиток 14 видів, усі з них виявилися рідкісними. *Humenochaetopsis corrugata* зазначається вперше для рівнинної частини України, *Lentinellus ursinus* – вперше для території України. Таксономічний аналіз показав переважання порядків Polyporales, Humenochaetales та Russulales, що є типовим для екосистем Північної півкулі. Провідними за видовим багатством є десять родин – Polyporaceae, Meruliaceae, Humenochaetaceae, Fomitopsidaceae, Gomphaceae, Schizoporaceae, Phanerochaetaceae, Corticiaceae, Peniophoraceae і Typhulaceae

та 23 роди – *Ramaria*, *Peniophora*, *Trametes*, *Typhula*, *Lentinus*, *Stereum*, *Botryobasidium*, *Oxyporus*, *Ganoderma*, *Phlebia*, *Steccherinum*, *Phanerochaete*, *Antrodia*, *Ceriporia*, *Cerioporus*, *Clavulina*, *Hydnum*, *Hymenochaete*, *Inonotus*, *Vuilleminia*, *Phellinus*, *Postia* і *Xylodon*. У результаті аналізу субстратної приуроченості встановлено, що афілофороїдні гриби Київського плато належать до 11 еколого-трофічних груп; переважають сапротрофи на деревному відпаді різного розміру (69,9 %). Більшість ксилотрофів бере участь у розкладі деревини основних лісоутворюючих порід. У ході біотопного аналізу з використанням індексу Шеннона встановлено найвище видове різноманіття афілофороїдних грибів у субконтинентальних грабово-дубових лісах. Виділена група найпоширеніших ксилотрофів, зручних для актуальних наразі екологічних моніторингових досліджень. Проведений факторний аналіз головних компонентів у культурфітоценозах дав змогу встановити прямо пропорційну залежність між знахідками дереворуйнівних грибів та індексом фітосанітарного стану насаджень, що пояснюється рекреаційною трансформацією на досліджених модельних площах. В обраних для дослідження об'єктах природно-заповідного фонду України було виявлено 79,6 % афілофороїдних грибів Київського плато. Власні дослідження у Канівському заповіднику поповнили список ксилотрофів на 16 %. Було утричі збільшено відомості про видове різноманіття дослідженої групи грибів Національного природного парку «Голосіївський», 62 види вказуються вперше для цього об'єкту. В лісах Регіонального ландшафтного парку «Трахтемирів» виявлено 65 видів. Всі вони вперше вказані для мікобіоти парку, як і 28 видів для Державного дендрологічного парку «Олександрія» НАН України, де група афілофороїдних грибів раніше не вивчалася. У кожному з досліджених об'єктів виявлені види ксилотрофів, які на решті території Київського плато не трапляються. У складі грибів Канівського заповідника виявилось 37 таких видів, парку «Голосіївський» – 9; парку «Трахтемирів» – 7. Частина видів Київського плато є рідкісними, п'ять включені до Червоної книги України (2009). *Clavariadelphus pistillaris*, *Hericium coralloides* та *Polyporus umbellatus* охороняються у Канівському заповіднику.

2. This thesis reports result of special study of aphyllorphoroid fungi of Kyiv Plato. The species diversity, taxonomic, trophic and spatial composition, previously unknown distribution of fungal communities in different types of habitats of the studied area were investigated. Totally 221 species of aphyllorphoroid fungi from 118 genera, 40 families, 11 orders of class Agaricomycetes (Basidiomycota) were detected. Of them, 72 species are new to the study area. In total, 52 species are new records for the Right Bank Forest-Steppe of Ukraine. 14 species were registered for the first time for the Right Bank of Ukraine. *Hymenochaetopsis corrugata* is reported for the first time for the plain part of Ukraine. *Lentinellus ursinus* is reported for the first time for Ukraine. Taxonomic analysis showed that orders Polyporales, Hymenochaetales and Russulales were dominated. Ten families were leading in terms of species richness: Polyporaceae, Meruliaceae, Hymenochaetaceae, Fomitopsidaceae, Gomphaceae, Schizoporaceae, Phanerochaetaceae, Corticiaceae, Peniophoraceae, and Typhulaceae; in addition, 23 genera also were predominated, namely *Ramaria*, *Peniophora*, *Trametes*, *Typhula*, *Lentinus*, *Stereum*, *Botryobasidium*, *Oxyporus*, *Ganoderma*, *Phlebia*, *Steccherinum*, *Phanerochaete*, *Antrodia*, *Ceriporia*, *Cerioporus*, *Clavulina*, *Hydnum*, *Hymenochaete*, *Inonotus*, *Vuilleminia*, *Phellinus*, *Postia*, and *Xylodon*. As a result of the analysis of the distribution of fungi by substrates 11 ecological-trophic groups were found, among which saprotrophs on wood decay of various sizes predominated (69.9 %). Most of species of aphyllorphoroid fungi of Kyiv Plato participating in the decomposition of wood of the main forest-forming species. The greatest species richness of fungi investigated is found in subcontinental hornbeam-oak forest, where the highest values of the Shannon index indicate the multiplicity and diversity of mycobiota. The group of most widespread xylophiles, promising for the most relevant at present environmental monitoring studies was selected. PCA method has showed the direct dependence between the findings of xylophile fungi and the stand state index of woody plants, which is predictable for artificial phytocoenoses in urban conditions. In the objects of the nature reserve fund of Ukraine 164 species from 86 genera, 31 families and 10 orders (79,6 % of aphyllorphoroid fungi of Kyiv Plato) were recorded. As result of our studies, 16 % of species to the list of xylophiles of Kaniv Nature Reserve were added. Information on the species diversity of the investigated group of fungi of the Hosiiv National Nature Park were tripled; 62 species are listed for the first time for this object. 65 species were found in the forests of the Trakhtemyriv Regional Landscape Park. All of them are new for the park, as same as 28 species for the Oleksandriia State Dendrological Park of the

National Academy of Sciences of Ukraine, where the group of aphyllorphoroid fungi were hitherto not studied. In each of the investigated objects, species of xylotrophic fungi which do not occur in the rest territory of Kyiv Plato were recorded 37 such species in the Kaniv Nature Reserve, 9 species in the Holosiiv National Nature Park and 7 species in the Trakhtemyriv Regional Landscape Park. Some species of aphyllorphoroid fungi of Kyiv Plato are rare, five species are listed in the Red Book of Ukraine (2009). Of the latter Clavariadelphus pistillaris, Hericium coralloides and Polyporus umbellatus are protected in the Kaniv Nature Reserve.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дудка Ірина Олександрівна
2. Dudka Irina Oleksandrivna

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.21

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Литвиненко Юлія Іванівна

2. Lytvynenko Yuliia Ivanivna

Кваліфікація: к. б. н., 03.00.21

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ходосовцев Олександр Євгенович

2. Khodosovtsev Oleksandr Yevhenovych

Кваліфікація: д.б.н., 03.00.21

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Дідух Яків Петрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Виноградова Оксана Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.